

در سایه سار نخل ولایت

.....رم : محوطه‌ی مقدّس }
.....رم : عمارت مخروطی شکل } M

*خجسته باد نام خداوند،
نیکوترین آفریدگاران } تلمیح
که تو را آفرید

شکوه حضرت علی و ناتوانی از شناخت او] از تو در شگفت هم نمی توانم بود

که دیدن بزرگی ات را،
چشم کوچک من، بسنده نیست }
مور، چه می داند که بر دیوارهٔ اهرام می گذرد }
یا بر خشتی خام } صفت اشاره
تو، آن بلندترین هرمی } M
که فرعون تخیل می تواند ساخت }
و من، کوچک ترین مور، } قفسه
که بلندای تو را در چشم نمی تواند داشت.]
عظمت *

۷۶- در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینهٔ ... «و» عطف به کار رفته است.

- ۱) کز نیستان تا مرا ببریده اند / از نفیرم مرد و زن نالیده اند
- ۲) من به هر جمعیتی نالان شدم / جفت بدحالان و خوش حالان شدم
- ۳) سر من از ناله‌ی من دور نیست / لیک چشم و گوش را آن نور نیست
- ۴) جسم خاک از عشق بر افلاک شد / کوه در رقص آمد و چالاک شد

۷۷- با توجه به این بیت کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) «من ایرانیم، آرمانم شهادت / تجلی هستی است جان کندن من»
- ۲) از سه جمله تشکیل شده است.
- ۳) در بیت یک صفت وجود دارد.

- ۲) سه مضاف‌الیه دارد.
- ۴) سه ضمیر دارد.

۷۸- در کدام بیت هر دو آرایه‌ی «کنایه و استعاره» وجود دارد؟

- (۱) چون زهر گلوگیر بود گریه تلخم
(۲) تیر غم از کمان مصیبت به سوی ما
(۳) تا به کی از کثرت غم، روی بر زانو نهم
(۴) ز تیر غمزه تو جان کجا برم به سلامت
- شیرین کن این می به شکرخند توان بود
آید چو روز حادثه جان را سپر کنیم
تنگ گردد خانه بر من سر به شهر و کو نهم
ز بس که سست وفايي، ز بس که سخت کماني

۷۹- در کدام گزینه یکی از هم خانواده‌های ذکر شده نادرست است؟

- (۱) عادل ← عدالت / معدل / عدول
(۲) بقا ← باقی / بقیه / بقعه
(۳) طبع ← اطباع / مطبوع / طبیعت
(۴) طالع ← مطلع / طلّیعه / طلوع

پیش از تو، **نماد پی‌کرانگی**

هیچ اقیانوس را نمی شناختم

که عمود بر زمین بایستد ...

پیش از تو،

قف... { هیچ فرمانروا را ندیده بودم
که پای **افزاری** وصله دار به پا کند، **ساده زیستی**
و مشکي کهنه بر دوش کشد

و بردگان را برادر باشد.

ای روشن خدا **صفت**

در شب‌های پیوسته تاریخ **اسم**

ای روح لیلة القدر **مضاف الیه**
حتی مطلع الفجر **تلمیح** **استعاره از علی (ع)**

*

چگونه شمشیری زهر آگین

پیشانی بلند تو
این کتاب خداوند را **علی حافظ قرآن است (قرآن ناطق)**

از هم می گشاید؟

استعاره از سر علی (ع)

چگونه می توان به شمشیری، دریایی را شکافت!؟

*

قف... [هنگام که همتاب آفتاب

به خانه یتیمکان بیوه زنی تاییدی

و **صولت** حیدری را

قف... { دست مایه شادی کودکانه شان کردی **در اینجا؛ بازیچه**
و بر آن شانه، که پیامبر پا نهاد

کودکان را نشاندی * (استعاره از فریاد دلیرانه) (در چنگ)
و از آن دهان که (هَرّای شیر) می خروشد
کلمات کودکانه تراوید،

آیا تاریخ، بر دَرِ سرای،
به تحّیر،
خشک و لرزان نمانده بود؟
شخصیت شگفت انگیز

در اُحد
که گل بوسه زخم‌ها،
تنت را دشتِ شقایق کرده بود،
مگر از کدام باده مهر، مست بودی
ضربات شمشیر کفر
که با تازیانه هشتاد زخم،
بر خود حد زدی؟
مبارزه‌ی شجاعانه و
سرمستانه در راه حق

* بدهکار
کدام وام دار ترید؟
دین به تو، یا تو بدان؟
هیچ دینی نیست که وام دار تو نیست.
هر ایمان و اعتقادی، ریشه در عشق علی دارد (..... و)

(دری که به باغ بینش ما گشوده‌ای) کنایه: **بینشی** که به ما عطا کرده‌ای

تلمیح → (هزار بار خیبری تر است) از قوتوحالت مهم‌تر است

تشخیص → [مرحبا به بازوان اندیشه و کردار تو!] تو هم مرد علمی و هم عمل

*

ک: سرافکندی

شعر سپید من، روسیاه ماند

که در فضای تو،

(۱) بی‌ارزشی

به بی‌وزنی افتاد ایهام

(۲) بدون وزن عروضی شعر

هر چند، کلام از تو وزن می‌گیرد

مفعول

وسعت تو را،

متمم چگونه در سخن تنگ مایه، گنجانم؟

تو را در کدام نقطه باید به پایان برد؟

فتبارک الله، تبارک الله

(تبارک الله احسن الخالقین) **تضمین**

خجسته باد نام خداوند

که نیکوترین آفریدگاران است

و نام تو

که نیکوترین آفریدگانی!

پیوند زیتون بر شاخه ترنج، سیدعلی موسوی گرمارودی

- ۸۰- مفهوم شعر «وسعت تو را / چگونه در سخن تنگ مایه، گنجانم؟» با کدام گزینه قرابت معنایی دارد؟
- (۱) پیش رویت صنما وصف قمر نتوان کرد
 - (۲) ای که در وصف نباید کرم اخلاقت
 - (۳) در چشم تنگ مور، جهان چشم سوزن است
 - (۴) بزرگی و کرم از تو گرفت رونق و فرّ (شکوه)
- نسبت حقه‌ی لعلت به شکر نتوان کرد
ور بگویند وجوهش نتوان گفت و حدود
دل تنگ را ز وسعت منزل چه فایده؟
چو تو کریم کدام و چو تو بزرگ کجا؟

۸۱- در کدام گزینه حذف به «قرینه معنوی» صورت گرفته است؟

- (۱) اگر نهی سر رغبت بر آستانه‌ی کار
 (۲) هر کجا شاهده‌ی است شیرین کار
 (۳) از باده آن دو چشم مست
 (۴) کفی از خاک کویت در حقیقت
- کف نیاز دگر سوی آسمان نکنی
 باشد از جان و دل خربدارش
 گه سرخوش و گاه در خم‌ارم
 خدا داند که از ملک جهان به

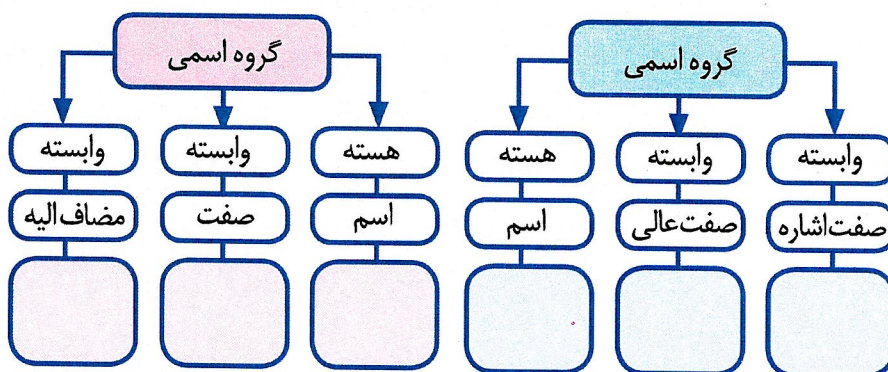
کارگاه متن پژوهی

قلمرو زبانی

۱ درباره معنا و کاربرد واژه «نیست» در مصراع زیر توضیح دهید.

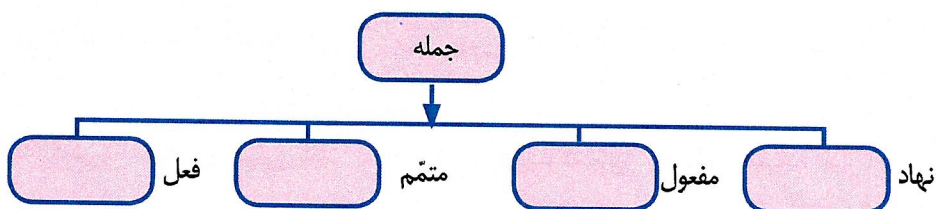
هیچ دینی نیست که وامدار تو نیست.

۲ از متن درس، برای هر یک از نمودارهای زیر، یک گروه اسمی بیابید و در نمودار قرار دهید.

۳ اجزای جمله زیر را مشخص کنید و نقش هر یک را بنویسید.

وسعت تو را چگونه در سخن تنگ مایه بگنجانم؟

۴ به کمک کلمه «راه» دو واژه «مرگب» و دو واژه «وندی - مرگب» بسازید.

راه:
 ← مرگب:
 ← وندی - مرگب:

۸۲- معنی مقابل کدام واژه‌ها درست است؟

- (اکرام: احترام کردن) (خلنگ: تیر) (خَلْف: گروه) (فرج: گشایش) (استماع: پذیرفتن) (منجلاب: فساد)
(معاصی: گناه) (ادیب: شاعر)
(۱) اکرام، فرج (۲) منجلاب، معاصی (۳) خلنگ، استماع (۴) ادیب، خلف

قلمرو ادبی

۱ با توجه به سروده زیر:

«شعر سپید من، روسیاه ماند / که در فضای تو به بی‌وزنی افتاد».

الف) کنایه و ایهام را مشخص کنید.

ب) چرا شاعر، شعرش را «سپید» نامیده است؟

۲ در شعر زیر، آرایه‌ها را مشخص نمایید.

دری که به باغ بینش ما گشودی / هزار بار خبیری تر است / مرحبا به بازوان اندیشه و کردار تو!

۳ از متن درس، نمونه‌هایی برای کاربرد آرایه «تضاد» بیابید.

۴ آوردن بخشی از آیه، حدیث، مصراع یا بیتی از شاعری دیگر را در میان کلام «تضمین» می‌گویند.

نمونه‌ای از تضمین را در این درس بیابید.

قلمرو فکری

۱ در کدام بند شعر، به ویژگی «جاذبه و دافعه» حضرت علی (ع) اشاره شده است؟

۲ نظر خود را درباره ارتباط معنایی ابیات زیر و سروده درس بنویسید.

..... [ای چشم عقل، خیره در اوصاف روی تو / چون مرغ شب که هیچ نبیند به روشنی] حذف به قرینه‌ی معنوی

سعدی

کسی که است

..... [به داد و دهش گیتی آباد دار / دل زبردستان خود شاد دار] فضل و تواضع علی

فردوسی

۳ با رجوع به دیوان شعر استاد شهریار، غزل معروف او را با مطلع زیر بخوانید و بنویسید در این

سروده به کدام اوصاف امام علی (ع) اشاره شده است؟

علی ای همای رحمت، تو چه آیتی خدارا؟! که به ماسوا فکندی همه سایه هما را

۴

...مارت }
...مارت } M

گنج حکمت دیوار عدل

* عامل شهری به خلیفه نبشت که دیوار شهر، خراب شده است، آن را عمارت* M باید کردن.

جواب نبشت که شهر را از عدل، دیوار کن و راهها از ظلم و خوف پاک کن، که حاجت نیست به گل و خشت و سنگ و گچ.

۸۳- در کدام مصراع «جهش ضمیر» صورت گرفته است؟

- (۲) چنانست دوست می‌دارم که وصلم دل نمی‌خواهد
(۴) خار تا کی؟ لاله‌ای در باغ امیدم نشان

- (۱) من گدای که باشم که دم زخم ز لب
(۳) تا روان دارد روان دارم حدیثش بر زبان

۸۴- آرایه تضمین در کدام بیت مشهود است؟

- نشان تیر غم جان شکار خود باشم
به زلف کندن باغ و بهار خود باشم
که من چه غافل از انجام کار خود باشم
به شهر خود روم و شهریار خود باشم

- (۱) فلک کمان و کمین می‌شود که من دایم
(۲) خزان رسید و من آن باغبان که خود ناظر
(۳) اجل کشید به تهران چو دید از آغازم
(۴) گذشت آن که به فرمان خواجه شیراز

۸۵- در کدام عبارت، «سجع» با عبارات دیگر تفاوت دارد؟

- (۱) ظالمی را حکایت کنند که هیزم درویشان خریدی به حیف و توانگران را دادی به طرح.
(۲) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
(۳) همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال.
(۴) ای خالق بی‌مدد و ای واحد بی‌عدد، ای اول بی‌بدایت و ای آخر بی‌نهایت.

۸۶- در میان واژگان زیر املاي کدام واژه نادرست است؟

- «استعداد و قریحه - معاصی منکر - عنودان به‌گهر - رهاورد - گفتگو و محاوره - شادی و ترب - غوکان - ضمایم و تعلیقات»
(۱) عنودان (۲) ترب (۳) ضمایم (۴) غوکان